

KIRJALLISUUS

Porvarillinen kirjallisuus.

Huhtikuun 1 päivän Raivaajassa kirjottaa H (ijoppi) R (otilainen) kirjallisuuttamme koskevasta asiasta, otsakkeella "Eikö jo olisi aika antaa porvarien myydä oman roskansa", seuraavan laajaa huomiota ausaitsevan artikkelin:

"Lukiessani maaliskuun Säkenistä Syrjälän kirjoitusta "Suomen kirjailijakuninkaan aatteellinen vararikko", kuohahti esille vanha mielenkiintoinen kysymys meidän suhteestamme porvarilliseen kirjallisuuteen. Tekisi siitä mieli oikein pauhata, jylstä ja salamoida, sillä kysymys on paljonkin puheen arvoinen. Mutta jokapäiväinen sanomalehti ei ole edullisin väline pauhata niin että se jäisi pitemmältä mieleen. Sanomalehtikirjotukset unohtuvat niin pian, sanomalehteä on totuttu käsittelemään vain päivän tarpeiden tavaranä. Senpätähden puhutaan tästä asiasta vain ohimennen ja päällisin puolin asiaa repostellen.

Suhteemme porvarilliseen kirjallisuuteen on ollut ja on nyt se, että me myymme sosialistien kirjakaupoissa porvarien kirjallisuutta yhdeksänkymmentä prosenttia kaikesta myymästämme kirjallisuudesta. Me myymme sitä vapaamielisen kirjallisuuden etiketillä ja tarkotuksella valistaa kirjallisuutta viljelevää yleisöä väliasteiden kautta. Meillä on tuhansia dollareita sijoitettu sitä varten, että voisimme mahdollisimman paljon saada myytäväksemme porvarien kirjoja. Mutta meillä ei ole yhtään sataa dollaria sijoitettu mihinkään sitä varten, että saisimme mahdollisimman paljon sosialistisia kirjoja kirjoitettua, kustannettua ja myytyä.

Mitäkö pahaa siinä on jos myymme porvarien kirjoja ja aivan summassa, mitä eteen sattuu? Eikö niistä tule voittoa kun ihmiset niitä kuitenkin ostavat ja eikö ne voitdollarit ole meille yhtä hyviä kuin olisivat joillekin porvareille, jotka niitä kirjoja kuitenkin myisi?

Ei kai siinä mitään niin illettävän pahaa olekaan silloin kun porvari

ei täydelleen näytä karvaansa. Porvarillinen romaanikirjailija voi mennä mukiin tunneruokana käytettynä silloin kun tuo kirjailija ei joudu ratkaisemaan kantaansa työväenluokkaan nähden niin, että kyllin kansantajuisesti sanoisi, mikä hän on michiään tai naisiaan. Mutta suorastaan illettäväksi käy asia tällaisina aikoina kuin nykyään. Ne samat Suomen kuuluisimmat kirjailijat, joiden kirjoja me olemme kiltalla myyneet ja siten edistäneet kirjailijamenestystään ja palkkioitensa kasvamista, ne samat kirjailijat ne nyt häpäsevät ja parjaavat meitä ja kiihottavat lahtarikaartilaisia murhaamaan viimeisenkin sosialistin, etsimään viimeisenkin kiiven ja heittämään sillä sosialisteja, kuten Juhani Ahon sanat kuuluvat. Eikä se ole vanha elostelija ja katumukseksen raamattua kääntävä Juhani Aho yksin, joka niin törkeästi menettelee Suomen kansaa kohtaan, niitä on useita toisia samanlaisia porvarillisia kirjailijoita, jotka nyt ovat näyttäneet karvansa ja sorkkansa. Ja ne ovat täydelleen kääntymättömän työväenluokkaa kohtaan vihaa uhkuvan porvarin karvat ja sorkat.

Eikö todellakin jo olisi aika kysyä itseltämme; tuleeko meidän edelleenkin elättää käärmettä povellamme? Tuleeko meidän edelleenkin myydä vuosittain kymmenillä tuhansilla dollareilla porvarien kirjallisuutta, vaikka nämä kirjailijat sylkevät meille vasten silmiä? Tuleeko meidän edelleenkin kurnuttaa, että kun meillä ei ole omaa kirjallisuutta kylliksi, ei ole ainakaan omia romaaneja, ei runoja, ei novelleja eikä satiireja, niin on myytävä porvarien kirjoja? Tai tulisiko meidän panna muutamia dollareita likoon sitäkin varten että saisimme omia kirjoja, se tahtoo sanoa, puoluejäsenen kirjoittamia kirjoja, olkootpa ne sitte mitä kirjallisuuden lajia tahansa?

Kylläköi niitä romaanejakin syntyiis meilläkin, kun vain niitä kannattaisi kirjoittaa. Jos sosialistipuolueeseen kuuluva kirjailija saisi vaikkapa vain viisi, kuusi sataa dollaria

keskinkertaisesta romaanista — kuten Suomen porvarilliset kirjailijat saavat sosialistisen ostajapiirin suosioisella avustuksella — niin kyllä romaaneja rupeaisi syntyään. Mutta viidelläkymmenellä ja sadalla dollarilla ei kannata kirjoittaa puoli-kuntoista eikä neljännesosa-kuntois-takaan romaania eikä muutakaan kirjaa.

Maksettaisiinhan niistä meidänkin kirjailijoillemme, jos heidän teok-siaan menisi kylliksi paljon kaupak-si, sanotaan. Mutta se kaupaksime-nokysymys on toisinpäin käännettä-vä kysymys siitä mitä kaupaksi tar-jotaan. Jos kirjakauppamme tarjoa-vat yhtä sosialistin kirjottamaa kir-jaa kohtaan yhdeksän porvarien kirjottamaa, niin aivan selvää on että porvarien kirjoja menee yhdek-sän samalla aikaa kun sosialistin kirjottamaa kirjaa yksi. Nykyiset ta-varamarkkinat eivät millään alalla pyöri sillä tavalla, että ostajan tiu-kasti määrätty tarve yksistään olisi sen määrääjänä, mitä tavaraa menee minkäkin verran kaupaksi. Myyjän tyrkytys on toinen tavaran mene-kin määrääjä nykyisillä tavaramark-kinoilla. Ja jos missään niin kirjal-lisuusmarkkinoilla tämä pitää paik-kansa. Olisimmepa me huutavassa hukassa, jos me sovelluttaisimme sa-nomalehtiemme levittämiseen saman evankeliumin kuin olemme sovellut-taneet kirjallisuuden myyntiin. Jos me sanoisimme, että kenelle emme saa myytyä sosialistista lehteä, niin myymme sille vapaamielisen porva-rillisen lehden, niin meidän sanoma-lehdistömme merkitys kannattaja-joukkomme kasvattajana ja yleensä puolueestamme ulospäin vaikuttaja-na olisi jokseenkin mitätön. On totta, että kirjallisuus ja sanomaleh-det ovat hieman erilaisia. Kirjan ot-sikkolehteen ei panna ”nuorsuoma-lainen kirja” tai ”suomettarelainen kirja”, sensijaan kun sanomalehdissä sellainen puoluekanta useimmiten sanotaan, mutta se on vain hieman eri asia eikä kokonaan eri asia. Sil-lä kyllä se porvarien kirjakin ajaa määrättyä suuntaa ja puoluekysy-mystä selvemmin tai hämäämmin, ja tällaisina aikoina kuin nykyään näkyvät porvarilliset kirjailijat aja-van sitä kyllin selvästi, häpeämättö-män selvästi.

Ja ostetaanko sitte porvaripiireis-sä meikäläisten kirjoja vastalahjak-

si? Kyllä ne voi sormin laskea Suo-men kansan porvaristosta, jotka os-tavat sosialistien kirjoja. Sellaiset kuin Söderströmin kustannusyhtiö myyvät kyllä suuria painoksia jon-kun sosialistin kirjottamaa kirjaa, mutta kenelle ne sitä myyvät? Enim-mäkseen työläisille juuri sillä nimellä kun kirja on sosialistin kirjottama. Porvarilehdet kyllä puhvaavat por-varillisen kustantajan kustantamaa sosialistin kirjottamaa kirjaa, mutta ne eivät puhvaa kirjailijaa eteenpäin tyrkätäkseen, vaan palvellakseen porvarillista kustantajaa. Jos sosia-listinen kustannusliike kustantaa so-sialistin kirjottaman vaikka kuinka hyvän kirjan, porvarilehdet eivät ota sitä läheskään vastaan sillä myötä-tunnolla kuin porvarien kustantaman sosialistin kirjottaman kirjan.

Mutta tämä ”vapaamieliseen” por-varilliseen kirjallisuuteen uppoutu-neisuus on meillä mennyt niin pit-källe, että ei ainoastaan porvarilliset arvostelijat ja kustantajat ole sosia-listista kirjailijaa vastassa, mutta meidän omat arvostelijamme pitävät pyhänä velvollisuutenaan räpäpiä mahdollisimman pahoin omia kirjai-lijoitamme, sensijaan kun se suuri määrä porvarillisen kirjailijan teok-sia, mitä me vuosittain myymme, saa jäädä rauhaan ja kantaa täysi-painoisen tavaran leimaa, vaikka se ei painaisi höyhenenkään vertaa, jos sitä rupeaisi samalla mittapuulla mittailemaan kuin me mittailemme omien kirjailijajamme ja kirjailija-alkujemme yrityksiä.

Eikö olisi vähintään oikeus ja koh-tuus, että nyt kun me kaikki puolin olemme tilanteessa, että ainakaan Suomen kansan porvareilta meillä ei ole mitään oikeutta ja kohtuutta toivottavissa, me ryhtyisimme tiu-kasti rajoittamaan kirjajamarkkinoitamme. Eikö olisi oikeus ja koh-tuus, että ainakin lajittelisimme suo-malaiset porvarilliset kirjailijat ja määrittelisimme, kenen kirjoja me vielä toistaiseksi myymme, kenen emme myy. Kyllä se jotain merkit-sisi sekin, jos julkisesti julistaisimme, että me emme enää myy kappal-lettakaan sellaisten ”viimeisen kiven etsijän” kuin Juhani Ahon ja hän-nen laistensa kirjoja. Noihin herroi-hin kirjailijoihin nähden se ainakin jotain merkitseisi, jos ei juuri Ahoon, mutta nuorempiin joilla ei vielä ole valtion eläkettä tukenaan — niihin

nähdén sellainen heidän kirjojensa myynnistä kieltäytyminen olisi melkoisen hyvä läksy ja sopivaa kirjailijakasvatusta.

Samalla tietysti olisi sanomalehdissä jatkuvasti selitettävä

tuollaisten kirjailijain tekeleitten sisältöä ja vahingollisuutta työväenluokan eduille, että kirjallisuutta ostava yleisö tulisi itsekin tajuamaan, ettei työläisten rahat jouda häpäisijänsä kannattamiseen."

Lukutaidottomuus Yhdysvalloissa hämmästyttävän suuri

True translation filled with the postmaster at Fitchburg, Mass., as required by the act of Oct. 6, 1917.

Yhtenä maailmansodan, sanoisimmeko suotavana, ilmiönä näyttää olevan se, että eräitä heikkouksia yhteiskunnallisessa elämässä, joita rauhan aikana vaihtololla sivuutettiin, vedetään esille ja vaaditaan niiden poistamista.

Tehdastyön aiheuttama näivettyminen, ja siitä johtuva sotilasainehiston suhteellinen vähälukuisuus, saivat valaistuksensa kutsuntoja toimitetuissa. Salaiset taudit ja niiden tuottama tuho aiheuttivat armeijan ylläkäärin hälyytykseen. Nyt on sisäasiain sihteeri, Lane, johtanut huomiota maassa vallitsevaan lukutaidottomuuteen, vaatiessaan hyväksytyksi lakiehdotusta jossa myönnetään varoja laajan opetussuunnitelman toteuttamiseen lukutaidottomien valistamiseksi.

Viimemainittu hälyytys, niin sotatarpeen kannalta kun se asiaa käsittelee, on mielenkiintoinen voimakkaan ja asiallisen sävynsä tähden. Hälyytys ilmestyy kirjeen muodossa, joka on osotettu presidentille ja eräille kongressin jäsenille ja on se sisällöltään seuraava:

"Minä arvelen, että aika on tullut, jolloin meidän Yhdysvalloissa on otettava vakavan harkinnan alaiseksi kysymys niiden opettamisesta jotka eivät osaa lukea eikä kirjoittaa. Sota on saattanut meidän huomiomme tosiseikkoja, jotka ovat miltei uskomattomia ja jotka sellaisenaan ovat syyttäviä laadultaan.

Yhdysvalloissa on (tai oikeammin oli vuonna 1910 jolloin väkilukutilasto kerättiin) 5,516,163 henkilöä jotka eivät osanneet lukea tai kirjoittaa mitään kieltä. Nykyään on Yhdysvalloissa noin 700,000 asevelvollisuusikässä olevaa miestä rekisteröitynä, jotka, minun luullakseni, eivät osaa lukea tai kirjoittaa englanninkieltä, enemmän kuin mitään muutakaan kieltä.

Yli 20-vuotisia lukutaidottomia.

"Yli 4,600,000 lukutaidotonta tässä maassa oli 20-vuotiaita tai sitä vanhempia. Edellämäinnittu lukumäärä on yhtä suuri kuin Californian, Oregonin, Washingtonin, Montanan, Idahon, Wyomingin, Coloradon, Utahin, Nevadan, Arizonan, New Mexican ja Delawaren valtioiden asukasluku. Lukutaidottomien suhdeluku vaihtelee 1.7 prosentista, Iowan valtiossa, 29 prosenttiin, Louisianan valtiossa. Enemmän kuin kymmenesosa lukutaidottomia oli 13 valtiossa. Puolet lukutaidottomista olivat 20 ja 45 ikävuoden välillä. Eräs asiantuntija on laskenut, että jos nämä viisi ja puoli miljoonaa lukutaidotonta asetettaisi kahden henkilön riveihin ja marssitettaisi Valkoisen talon sivuitse Washingtonissa kolmen jalan välimatkalla rivien välillä ja 25 mailin nopeudella päivässä, niin kestäisi niiden marssittaminen talon sivuitse vähän päälle kaksi kuukautta. Lukutaidottomista on yli 58 prosenttia valkoihoisia ja niistä on 1,500,000 maassa syntyneitä.